

Allah'ın isim ve fiillerini kavramak

İzmir-Şirinyer'den Firdevs Subay: "İnsanın ve kâinatın üzerinde Cenâb-ı Allah'ın isimleri nasıl tecellî ediyor? Allah'ın isimleri ve fiilleri arasında nasıl bir ilişki vardır?"

Allah'ın eserleri ve fiilleri, gözümüz önünde meydana gelen tabiat olaylarıdır, içinde yaşadığımız âlemdir, yerlerdir, göklerdir, gezegenlerdir, yıldızlardır ve tümüyle kâinattır. Etrafımızdaki yaratılışla ilgili tüm fiiller ve tüm tabiat hâdiseleri bize Allah'ın sayısız isim, sıfat ve fiili ile ilgili bilgi verirler.

Allah'ın her bir ismi, sayısız iş, eylem ve faaliyeti netice verir. Dolayısıyla etrafımızda her "an" binlercesine şahit olduğumuz fiiller, Allah'ın isimlerinin fiillerinden ibarettirler. Bu mevcudatta işleyen fiillerin hadsiz intizam ve hikmet dillerinin bir Yaraticının varlığına ve birliğine hadsiz şahitler hükmünde olduğunu beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, kâinattaki bütün varlıkların, hadsiz intizam dilleriyle ve hikmet parmaklarıyla gösterdikleri tek Fail olan Yüce Yaraticıyı bilmemenin veya inkâr etmenin çok büyük bir cehalet ve tarif edilmez bir divanelik olduğunu, hatta dünyada en ziyade hayret edilecek bir şey varsa onun da bu inkâr olduğunu; hatta kâinatın vücudunu inkâr eden Sofestâîlerin bu noktada akla daha çok yaklaştıklarını, çünkü kâinatı ve kendini inkâr etmenin, Fail-i Muhtar olan Yaraticıyı inkâr etmekten daha akıllı bir iş olduğunu kaydeder.¹

Bedüzzaman Hazretlerine göre, mevcudattaki her bir îcâd fiili, bütün fiillerin Allah'ın fiilleri olduğunu ispat eder. Çünkü her bir eser, bilhassa hayat sahipleri, kâinatın küçük bir misalini, âlemin bir çekirdeğini ve dünyanın bir meyvesini teşkil ederler. O küçük misali, o çekirdeği ve o meyveyi îcad eden, bütün kâinatı îcad edenden başkası değildir. Çünkü meyvenin mucidi, ağacın mucidinden başkası olamaz. Bu durumda her bir eser, bütün eserleri kendi Müessir'ine verdiği gibi; her bir fiil de bütün fiilleri kendi Fail'ine vermektedir. Çünkü her yaratılış fiili, ekser mevcudatı ihata edecek derecede geniş ve zerreden yıldızlara kadar uzun bir "Yaraticılık" kânununun ucu olarak görünmektedir. Demek o cüz'î fiilin sahibi kim ise, zerrelere yıldızlara kadar bütün varlıkları kuşatan fiillerin tamamının Fail'i de O'dur.²

Kur'ân, "Muhakkak Rabbin, Faalün limâ yürüddir (=her istediğini yapandır)"3 âyeti ile "O her gün yeni bir iştedir"4 âyeti, Allah'ın her an faaliyet halinde bulunan isimlerini bildirir.

Şu görünen âlemin kusursuzluğunun, fütursuzluğunun ve "En küçük bir kusur görüyor musun?"5 âyetine konu olan varlıkların eksiksiz bir biçimde yaratılmış olmasının hiçbir şekilde gözden kaçmayacağını beyan eden Üstad Bedüzzaman Hazretleri, eserin mükemmelliğinin, fiillerin mükemmelliğine; fiillerin mükemmelliğinin isimlerin mükemmelliğine; isimlerin mükemmelliğinin de sıfatların mükemmelliğine delâlet ettiğini; sıfatların mükemmelliğinin ise kesin bir ilimle Cenâb-ı Allah'ın zâtının mükemmelliğine işâret ve şehâdet ettiğini beyan eder.6

Bedüzzaman'a göre Failsiz bir fiil ve Müsemmasız bir isim mümkün olmadığı gibi, Mevsufsuz bir sıfat ve Sanatkârsız bir sanat dahi kabil değildir.7 Nasıl ki işlenmiş bir eserin güzelliği, işlemesinin güzelliğine ve işlemek güzelliği, ustalık sıfatının güzelliğine; ustalık sıfatının güzelliği, kabiliyet ve istidadın güzelliğine ve kabiliyetin güzelliği, ustanın zâtının güzelliğine açık ve net bir biçimde işaret eder. Bu kâinatın da baştan başa bütün güzel mahlûkatındaki güzellikleri, Sanatkâr-ı Zülcelâlin fiillerinin güzelliğine; fiillerdeki eşsiz güzellikler, o fiillerin bağlı bulunduğu isimlerin güzelliklerine; isimlerin güzellikleri, o isimlerin kaynağı olan kudsî sıfatların güzelliklerine; sıfatların güzellikleri, sıfatların doğduğu ufuk olan Allah'ın yüksek hallerinin güzelliğine; Allah'ın yüksek hallerinin güzellikleri ise, Cenâb-ı Hakkın Zâtının güzelliğine, mâhiyetinin kudsî kemâline, hakîkatinin mukaddes güzelliğine açık ve net bir biçimde şehâdet ve delâlet ederler.8

Netice itibariyle; İsm-i Kuddûs nüktesinde bahsedilen fiil, bu âlem sarayındaki temizliktir, paklıktır, safiliktir, nuranîliktir, gözden kaçmayan hikmetli tanziftir, dikkatli tathirdir. Bir kuşun kanatlarını ve bir kâtibin sayfalarını temizlediği gibi, bu yeryüzü tayyaresinin ve bu semavî kuşların kanatları ve bu kâinat kitabının sayfalarının kolayca ve mükemmelce temizlenmesidir, güzelleştirilmesidir.9 Tüm bunlar İlâhî birer fiildirler. Bu fiilleri hiç kimse, hatta hiçbir kâfir de inkâr edemez.

Bedüzzaman Hazretleri, Allah'ın Kuddûs ismini bu fiillerle tanıyabileceğimizi belirtir. Çünkü biz doğrudan Kuddûs ismini değil; Kuddûs isminin eseri olan fiilleri görmekteyiz. Dolayısıyla biz Allah'ın isimlerini ancak fiillerinden giderek tanıyabilmekteyiz.

Dipnotlar:

1- Lem'alar, s. 309;

2- Mektûbât, s. 320;

- 3- Hûd Sûresi, 11/106, 107;
- 4- Rahmân Sûresi, 55/29;
- 5- Mülk Sûresi, 67/3;
- 6- Sözlür, s. 275;
- 7- Şuâlar, s. 133;
- 8- Sözlür, s. 609, 610; Şuâlar, s. 70;
- 9- Lem'alar, s. 487